

REFERAT Sundheds- og Forebyggelsesudvalget_2018-21 d. 26-10-2020

Mødedato Mandag d. 26. oktober 2020 kl. 18:45

Mødested Udvalgsværelse 1

Indholdsfortegnelse

Meddelelser.....	3
Rusansvarlig Ungdom - dilemmaer og proces.....	4
Status på klamydia-indsatsen på Frederiksberg 2020.....	12
Udskolingsundersøgelse 2019/20.....	15
Indskolingsundersøgelse 2019/20.....	20

Punkt 47: Meddelelser

00.22.00-P35-32-20

Sagsfremstilling

Dialogmøde med det Kommunalt Lægelige Udvalg i Frederiksberg Kommune (KLU)

På møde den 28. september, pkt. 267, besluttede Kommunalbestyrelsen at beslutningsforslag om dialogmøde med PLO med henblik på drøftelse af børnevaccinationsprogrammet godkendes, idet punktet sættes på dagsorden for møde i KLU i november.

Det årlige politiske møde i Det Kommunalt Lægelige Udvalg (KLU) med repræsentanter fra de praktiserende læger afholdes tirsdag den 17. november 2020 kl. 15.00-17.00 i Kursuscentret Unika, F86, Finsensvej 86, Frederiksberg (1. sal).

Til mødet er inviteret medlemmer af de fire politiske udvalg: Ældre- og Omsorgsudvalget, Sundheds- og Forebyggelsesudvalget, Socialudvalget og Børne- og Ungeudvalget. Medlemmerne er inviteret via kalenderen i Outlook.

På grund af de skærpede retningslinjer omkring forsamling i forhold til corona-smitte og af hensyn til den videre planlægning af mødet, bedes medlemmerne meddele om de deltager i mødet senest mandag den 2. november 2020, og dette gerne ved at acceptere eller afslå invitationen udsendt via Outlook. Mødet vil efterfølgende blive planlagt ud fra det angivne antal deltagere.

Dagsorden til mødet er udsendt på mail og indgår i kalenderindkaldelsen.

Formanden oplyste, at KLU-mødet udsættes til foråret 2021 grundet udviklingen af covid-19-situationen.

Punkt 48: Rusansvarlig Ungdom - dilemmaer og proces

29.09.00-G01-82-20

Resume

Sundheds- og forebyggelsesudvalget har ved flere lejligheder bekræftet en prioritering af Rusansvarlig Ungdom, der har fokus på unges alkoholforbrug på Frederiksberg. Dette på baggrund af, at unges alkoholforbrug på Frederiksberg er markant højere og tidligere forekommende end i resten af landet. Udvalget har ønsket at erfaringerne fra Røgfri generation anvendes. Med denne sag forelægges dilemmaer til drøftelse med henblik på at der angives retning for forvaltningens videre arbejde henimod en tværgående handleplan, samt forslag til procesplan til godkendelse.

Beslutning

Sundheds- og forebyggelsesudvalget

1. drøftede de skitserede dilemmaer forbundet med den videre implementering af en Rusansvarlig Ungdom på Frederiksberg med henblik på at angive retning for det videre arbejde med handleplanen,
2. opfordrede alle udvalg til at deltage aktivt i indsatsen med at sikre en rusansvarlig ungdom,
3. tilkendegav ønske om, at TUBA blev hørt i processen,
4. prioriterede, at der blev indledt dialog med det lokale politi om at sikre overholdelse af reglerne i detailhandlen,
5. påpegede, at dilemmaet om forældreansvar også kan håndteres via en offentlig debat af temaet og
6. godkendte procesplanen for det videre arbejde, hvorefter sagen sendes til drøftelse i relevante fagudvalg og magistraten den 9. november 2020. Dette sker med henblik på, at udvalgene giver input til sagen via protokollen og sender sagen til høring hos relevante parter med høringsfrist 14. december 2020.

Indstilling

Social, Sundheds- og Arbejdsmarkedsområdet indstiller, at sundheds- og forebyggelsesudvalget

1. drøfter de skitserede dilemmaer forbundet med den videre implementering af en Rusansvarlig Ungdom på Frederiksberg med henblik på at angive retning for det videre arbejde med handleplanen og
2. godkender procesplanen for det videre arbejde, hvorefter sagen sendes til drøftelse i relevante fagudvalg og magistraten den 9. november 2020. Dette sker med henblik på, at udvalgene giver input til sagen via protokollen og sender sagen til høring hos relevante parter med høringsfrist 14. december 2020.

Sagsfremstilling

Baggrund

Den 19. august 2019 besluttede udvalget at afsætte midler fra udvalgets pulje til arbejdet med unge og alkohol (den 19. august 2019, pkt. 64). På udvalgets seminar i marts 2020 blev det besluttet at lade sig inspirere af metode og proces for Røgfri generation (Opfølgning på seminar den 8. juni 2020, pkt. 36). På temamøde om Sund Ungekultur på Frederiksberg (sundheds- og forebyggelsesudvalget den 15. juni 2020) drøftede udvalget overordnede ønsker til en Rusansvarlig Ungdom og en opbakning til en fokuseret indsats. Der var bred enighed om at tiden er moden til at drøfte unges forbrug af alkohol og rusmidler, også i lyset af Børne- og Ungelægens seneste udskolingsundersøgelse som viser, at unges alkoholforbrug på Frederiksberg er markant højere og tidligere forekommende end i resten af landet. I forlængelse af sag om målrettede penge til sundhedsinvesteringer der virker - sundheds- og forebyggelsesudvalgets pulje (den 17. august 2020, pkt. 41) blev der disponeret 600.000 i 2021 til arbejdet med implementering af Rusansvarlig Ungdom på Frederiksberg.

Som i indsatsen Røgfri generation fremlægges denne sag med henblik på drøftelse af politiske ambitioner for indsatsen og dilemmaer i forbindelse hermed, for på denne måde at angive retning for det videre arbejde med udarbejdelse af kommunens handleplan for Rusansvarlig Ungdom.

Frederiksberg Kommunes sundhedspolitik 2019-2022, der blev godkendt i kommunalbestyrelsen 12. november 2018 (pkt 249), har blandt andet fokus på at skabe sunde og trygge rammer for børn og unge på Frederiksberg. Et af målene er pkt. 11 "Flere unge skal leve sundere. Blandt andet skal de unge begynde at drikke alkohol senere (...)"

Indsatser under Rusansvarlig Ungdom er derved en integreret del af kommunens sundhedspolitik. Det samme gælder kommunens planstrategi, Frederiksbergstrategien, hvor det fremgår at Frederiksberg skal give "alle byens børn de bedste forudsætninger for at blive kompetente, robuste og livsduelige voksne" (Frederiksbergstrategien 2020, side 10).

Metode

Et af sundheds- og forebyggelsesudvalgets fokusområder (jf. sag om konkretisering af arbejdsform og aktiviteter den 4. juni 2018, pkt. 38) er at beskæftige sig med sundhedsfremme og forebyggelsestemaer i den primære opgavevaretagelse i øvrige udvalg. Unges forbrug af alkohol og andre rusmidler er et emne, der typisk er knyttet til kerneopgaven i øvrige fagudvalg, og er koblet sammen med andre kerneopgaver og placeret ansvarsmæssigt i det respektive fagudvalg.

Sundheds- og forebyggelsesudvalget er karakteriseret ved at være et tværgående udvalg, der bredt over kommunens opgaveområder skal følge og inspirere til, at sundhedsfremme og forebyggelse varetages mest effektivt. Med afsæt i resultater fra de seneste sundhedsprofiler og udskolingsundersøgelser har sundheds- og forebyggelsesudvalget besluttet at have fokus på unges forbrug af alkohol og andre rusmidler på tværs af alle udvalgsområder. Det er derfor naturligt, at sundheds- og forebyggelsesudvalget varetager tovholderrollen i implementeringen i tæt samarbejde med relevante fagudvalg.

I forbindelse med Røgfri generation (sundheds- og forebyggelsesudvalget den 25. marts 2019, pkt. 18) besluttede udvalget i forbindelse med handleplanen at lade ”en skærpet rygepolitik i f.t. borgeres og medarbejderes røg udbredes til institutioner, foreninger og andre tilbud, hvor børn og unge udgør en større målgruppe (i praksis minimum 30 % af brugerne), og hvor kommunen yder tilskud, det gælder f.eks. FiU og Musikhøjskolen. Det samme gælder i f.t. festivaler, koncerter osv. Dvs. at et røgfrit arrangement er en forudsætning for at oppebære kommunalt tilskud”. Endvidere blev det besluttet at en ”skærpet rygepolitik i f.t. borgeres og medarbejderes røg udbredes ikke bare til daginstitutioner og skoler, men til alle institutioner, der har større målgrupper blandt børn og unge op til 24 år”.

Det anbefales at der i Rusansvarlig Ungdom anvendes samme udgangspunkt, dvs. en øvre aldersgrænse i målgruppen på 24 år, samt restriktioner i institutioner og foreninger, hvor der færdes mere end 30 % unge eller hvor kommunen yder tilskud. Se nærmere under dilemma B og D.

Unges alkohol- og rusmiddelforbrug

De nyeste tal fra den europæiske rusmiddelundersøgelse, The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD), viser en markant stigning siden 2015 i antallet af 15-16-årige i Danmark, der drikker sig fulde. Ydermere er der en markant stigning i antallet af unge, der første gang var fuld som 13-årig eller yngre. I 2015 var det 6,7%, mens det i 2019 tilnærmer sig en fordobling på 11,1%, som har været fuld som 13-årig eller yngre.

Lokalt på Frederiksberg viser Udskolingsundersøgelsen, at langt flere unge på Frederiksberg har prøvet at være fulde end i resten af landet. Ca. 60% af de unge har tilladelse til at drikke for forældrene, på landsplan er det 40%. Dette er til trods for, at Sundhedsstyrelsen anbefaler, at børn og unge under 16 år ikke drikker alkohol og at det ikke er tilladt at sælge alkohol til unge under 16 år.

ESPAD-undersøgelsen viser også en stigning i de 15-16-åriges brug af stoffer. Siden 2015 er andelen af de 15-16-årige, der har brugt hash de seneste 30 dage, steget fra 4,9% til 7,4%. Ligeså ses en stigning i andelen, som nogensinde har brugt amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, hvor det i 2015 var 3,0% og i 2019 er 4,3%.

ESPAD-undersøgelsen viser, at risikoen for at indtage stoffer øges ved de lejligheder hvor de unge drikker fem eller flere genstande.

Lokalt på Frederiksberg viser Udskolingsundersøgelsen (Udskolingsundersøgelse 2020, den 26. oktober, pkt 50), at ca. 10% af de unge har prøvet at ryge hash, marihuana, pot eller skunk, sammenlignet med ca. 3% på landsplan. Desuden har 2% af de unge på Frederiksberg prøvet at tage lattergas. Her forefindes ikke sammenlignelige tal på landsplan.

Rusmidler og unges udvikling

Alkohol kan særligt skade unges hjerner, som er under udvikling helt frem til 24-års alderen, ved at nedsætte blandt andet hukommelsen og indlæringsvevnen. Desuden er alkohol forbundet med mere end 60 forskellige sygdomme. Alkohol er vanedannende, og udvikling af afhængighed sker særligt hurtigt hos unge.

Ungdomsårene er en periode karakteriseret ved impulsivitet og risikovillighed. Alkohol nedsætter bedømmelses- og balanceevne, og forringer den motoriske kontrol. Derfor øger alkohol risikoen for at være involveret i ulykker samt andre negative konsekvenser i form af konflikter, vold, ubeskyttet sex, sex, der fortrydes eller stofbrug, der fortrydes.

I arbejdet for en mere Rusansvarlig Ungdom vil det således være naturligt at have et bredere perspektiv på unges mentale og seksuelle sundhed og arbejde med denne sammenhæng mellem indtag af alkohol eller rusmidler og, hvordan unge trives og passer på sig selv. Eksempelvis viser en analyse fra Sex og Samfund, at der er sammenhæng mellem unges generelle selvvaluerede trivsel og sandsynligheden for at bruge prævention, når de har indtaget alkohol.

Dilemmaer i det videre arbejde med en Rusansvarlig Ungdom på Frederiksberg.

Danske unges alkoholkultur kendetegnes ved at være fest- og beruselsesorienteret, hvilket litteraturen indikerer er et kendetegn, der ikke falder langt fra de voksnes alkoholkultur. Der er tale om en kultur, hvor der drikkes meget i sociale sammenhænge. Børn og unge kan møde alkohol og rusmidler i mange sammenhænge, i flere arenaer og under meget forskellige betingelser, hvilket implementering af Rusansvarlig Ungdom skal tage højde for. Der vil derfor være forskel på, hvordan de enkelte indsatser bør føres ud i livet, hvis de skal have fuld virkning.

Samtidig rejser der sig i arbejdet med at implementere en Rusansvarlig Ungdom på Frederiksberg en række dilemmaer. Disse er vigtige at drøfte forud for fastlæggelsen af en mere konkret handleplan. Det er vigtigt at få drøftet og truffet et valg om, hvordan man vil arbejde videre i forhold til en række dilemmaer, før indsatser kan konkretiseres og prioriteres. I afvejningen af indsatser kan der tages hensyn til indsatsens effekt, omkostningerne forbundet med indsatsen og eventuelle (uønskede) afledte effekter.

Dilemmaerne er typisk ikke entydige og hænger også sammen på tværs og har overlap – og der vil være flere end de, der gennemgås nedenfor. Som det fremgår af forslaget til procesplan nedenfor kan dilemmaerne også bruges til at målrette og fokusere den drøftelse, der skal foretages lokalt blandt interessenter på de enkelte udvalgsområder i den forudsatte hørings- og drøftelsesproces. Eksempelvis vil dilemma D om i hvilke arenaer skal der være alkoholrestriktioner?, være særligt relevant at drøfte i Kultur- og Fritidsudvalget og blandt udvalgets interessenter.

En rapport fra Vidensråd for forebyggelse ("Unge alkoholkultur – et bidrag til debatten, 2019) er vedlagt denne sag som bilag 1. Vidensråd for forebyggelse er etableret af Trygfonden og Lægeforeningen og rapporten er en gennemgang af eksisterende litteratur og undersøgelser. Rapporten beskriver blandt andet i et evidensbaseret perspektiv, hvilke indsatser, der kan udskyde eller mindske unges alkoholforbrug.

Heraf fremgår det, at de mest veldokumenterede, effektive metoder til at modgå unges forbrug af alkohol er høje aldersgrænser for salg af alkohol, der håndhæves, samt høje priser på alkohol. Dette er dog nationale tiltag, som kommunen ikke har myndighed over. Dette er og vil være et skisma i kommunens arbejde, men ikke en hindring for at forsøge at påvirke de unges forbrug af alkohol- og rusmidler gennem greb som kommunen har adgang til.

Der er moderat men altså dårligere dokumentation for, at mere brede alkoholforebyggende indsatser virker. Det drejer sig om indsatser, der indeholder flere forskellige indsatser (fx både vejledning, undervisning, sociale aktiviteter og ændringer af de fysiske eller strukturelle forhold), og som gennemføres på et eller flere niveauer inden for forskellige rammer (fx individ, hjem, uddannelsessted, lokalsamfund og samfund). Det samme gælder skolebaserede forebyggelsesprogrammer.

Det anføres også i rapporten, at der er svag dokumentation for, at fx generelle kampagner har effekt. Fx vil en informationskampagne om alkohol- og rusmidler ikke nødvendigvis ændre direkte i de unges forbrug, men give en viden, som er første skridt i en adfærdsændring. Kampagner kan altså sjældent stå alene i forhold til adfærdsændring, hvorfor de skal suppleres med andre indsatser – eksempelvis alkoholpolitikker på ungdomsuddannelser, skolebaserede forebyggelsesprogrammer og nattelivsindsatser.

Udvalget blev i øvrigt introduceret til ovenstående tilgang, under temaet strukturel forebyggelse, på udvalgets seminar den 4. marts 2020. Denne tilgang er også baggrunden for forvaltningens forslag til prioriteringer i forhold til dilemmaerne der gennemgås nedenfor.

Kommunens alkohol- og rusmiddelpolitik

I Frederiksberg kommune er alkohol og rusmidler uforenelige med arbejdet, både når det gælder indtagelse af og at være påvirket af alkohol/ rusmidler på arbejdspladsen. Der må derfor ikke indtages alkohol eller rusmidler i arbejdstiden – herunder hverken i betalte eller ubetalte pauser. I forbindelse med særlige begivenheder kan den stedlige leder dog dispensere fra alkohol- og rusmiddelpolitikken, således at alkohol kan indtages i begrænset omfang i forbindelse med markering af særlige begivenheder (Frederiksberg Kommunes Personalepolitik, s. 21).

A. Fokus på alkohol og rusmidler eller udelukkende fokus på alkohol?

Forebyggelse af rusmiddelbrug hænger tæt sammen med forebyggelse af brug af alkohol og tobak. Forskning viser, at det ofte er de samme unge, der har et stort alkoholforbrug og er dagligrygere, som ryger hash. Unge med en tidlig alkoholdebut og/eller et storforbrug af alkohol har en større risiko for at eksperimentere med andre rusmidler end unge, der har et begrænset alkoholforbrug. Mange unge eksperimenterer med rusmidler i en situation, hvor de er berusede. Derfor vil indsatser, der forebygger brug af alkohol også have en rusmiddelforebyggende virkning.

Spørgsmålet er, at når alkoholforebyggende indsatser indirekte har indflydelse på unges rusmiddelbrug, bør hovedfokus for Rusansvarlig Ungdom så udelukkende være alkohol eller både alkohol og rusmidler?

Forvaltningen anbefaler at hovedfokus for Rusansvarlig Ungdom er både alkohol og rusmidler. Idet alkoholbrug er en risikofaktor for anden rusmiddelbrug vil indsatser, der søger at mindske alkoholbrug indirekte også være et middel til at

mindske rusmiddelbrug generelt. For nogle indsatser er det dog oplagt, at hovedfokus vil være på alkohol, såsom alkoholfrie arrangementer på kommunale institutioner. For andre indsatser vejer alkohol og rusmidler lige tungt, eksempelvis i udarbejdelse af alkohol- og rusmiddelpolitikker på ungdomsuddannelser.

Endvidere kan det drøftes hvorvidt der med Rusansvarlig Ungdom skal gælde en nul-tolerance for rusmiddel- og alkoholpolitik? Kan der fx på visse områder skelnes imellem alder (fx over og under 18 år i fredagsbaren på universitetet), genstandstypen (fx et glas vin til en sommerfest eller shots til en festival) og antal genstande (fx en enkelt øl til fodboldkampen eller 5 drinks til koncerten). Er der eksempelvis forskel på indtagelse af vin til maden, øl til fodboldkampen eller shots til medarbejdernes julefrokost?

B. Målgruppe for indsatserne i Rusansvarlig Ungdom

Med en vision om en Rusansvarlig Ungdom på Frederiksberg er der flere elementer, der kan have indflydelse på en aldersafgrænsning af målgruppen. Forældre og voksne er rollemodeller for børn og unge ift. alkoholbrug, hvorfor en så tidlig indsats som muligt, er vigtig.

I fastsættelse af en øvre aldersgrænse for målgruppen ligger overvejselsen i om målgruppen skal afgrænses til 16-års alderen, hvor det i dag er tilladt at købe alkohol, eller det attende leveår, hvor den unge bliver myndig, eller om den øvre aldersgrænse bør ligge på 24 år, da undersøgelser viser, at et stort alkoholbrug og et rusmiddelbrug er et ungdomsfænomen som aftager i 24-års alderen. Desuden besluttede Kommunalbestyrelsen, i forbindelse med Røgfri generation, at sætte en øvre aldersgrænse på 24 år, da det er på dette tidspunkt, at den unge er fuldt udviklet (Kommunalbestyrelsen den 13. maj 2019, pkt 140). Forvaltningen anbefaler at lade 24 år være øvre grænse for målgruppen for Rusansvarlig Ungdom.

C. Bredt eller snævert kommunalt fokus på unges alkohol- og rusmiddelforbrug

Et dilemma er, om indsatser skal udbredes til alle kommunale institutioner, der har med unge at gøre, eller afgrænses til skoler og daginstitutioner. Kommunen har mulighed for at regulere brug af alkohol og rusmidler i de arenaer, hvor der er en kommunal myndighed. Spørgsmålet er, om kommunen bør koncentrere sig om de områder, hvor de har myndighed, eller om der også skal sættes ind på områder uden for kommunens myndighedsområde, og i så fald, om det skal ske samtidigt eller forskudt?

Daginstitutioner, grundskoler, SFO'er

Der er nul-tolerance på de arenaer, som primært omfatter børn og unge under den lovpligtige alder for køb af alkohol. Det vil sige daginstitutioner, grundskoler, SFO'er og lign. Ved arrangementer såsom en sommerfest, forældremøder, dimission og lign. må der således ikke i dag på Frederiksberg indtages alkohol, når børn og unge er tilstede. Den eneste undtagelse er personalearrangementer uden børns tilstedeværelse.

Ungdomsuddannelser

Overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse udgør en særlig risiko i forhold til unges brug af alkohol og rusmidler. Det er dermed et område hvor en indsats, hvis den lykkes, vil have stor effekt.

Ungdomsuddannelserne er dog ikke en del af det kommunale myndighedsområde, hvorfor det skal ske i dialog og samarbejde med uddannelsesstederne. Frederiksberg Kommune har allerede en relation og god dialog med ungdomsuddannelserne på Frederiksberg i regi af Partnerskab for Bedre Sundhed og Trivsel, hvorfor en dialogindsats ikke er urealistisk.

På trods af en god relation og dialog med ungdomsuddannelserne på Frederiksberg er der dog et konkurrenceparameter, uddannelsesstederne imellem, i forhold til restriktioner på alkohol, som man bør forholde sig til. En enkelt ungdomsuddannelse kan måske frygte ikke at have "råd til" at være de mest restriktive inden for alkohol, hvis det "koster" elever til deres konkurrenter. En hjælp ville være, hvis alkoholrestriktioner gjaldt over hele linjen – og ikke kun på Frederiksberg, men også i Københavns Kommune, hvor konkurrenterne også er.

Et muligt forslag kan på den baggrund være at indgå dialog med Københavns Kommune vedr. muligheder for at indgå i deres partnerskabsprojekt med ungdomsuddannelserne (Bedre sundhed og trivsel blandt unge) med henblik på at undersøge muligheden for at indgå en "musketér-ed" angående alkohol på ungdomsuddannelserne på Frederiksberg og i Københavns Kommune.

Et andet eksempel på en mulig opfølgende indsats og eventuelt som supplement til ovenstående, kunne være at indlede en dialogindsats med ungdomsuddannelserne på Frederiksberg, med henblik på at arbejde hen imod en inkluderende festkultur, hvor alkohol ikke er i centrum. Der findes erfaringer fra Roskilde Kommune, hvor gymnasierne er gået sammen om et fælles alkoholkodeks. Dette kunne Frederiksberg Kommune lade sig inspirere af.

Idet kommunen ikke har myndighed over ungdomsuddannelserne, anbefaler forvaltningen, at indsatser målrettet ungdomsuddannelserne på den ene side prioriteres højt, men naturligt er dialogbaserede (jf. erfaringer fra Røgfri generation).

D. I hvilke ikke-kommunale institutioner skal der være alkoholrestriktioner?

En handleplan kan i det ene yderpunkt basere sig på råd, henstillinger og nudging og i det andet yderpunkt vedtage regler med klare sanktioner. Herudover kan en strategi være mere eller mindre fokuseret, fx alene have fokus på alkohol på kommunale uddannelsesinstitutioner eller udvidet til også at dække andre områder. Et forbud om alkoholindtag vil fremme målet om en Rusansvarlig Ungdom, men kan svække samarbejdet mellem kommune og civilsamfund, som udgør en krumtap i kommunens virke – ikke blot i forhold til børn og unge.

Et spørgsmål er derfor i hvilken udtrækning, kommunen skal benytte sig af sin mulighed for at regelsætte omkring alkohol, når der samarbejdes og samskabes med andre aktører. Som nævnt indledningsvist valgte udvalget i forbindelse med Røgfri generation at sætte en grænse på 30 %, således at institutioner med minimum 30% børn og unge, blev omfattet af forbud mod rygning (sundheds- og forebyggelsesudvalget den 25. marts 2019, pkt 18). Dette kriterie betyder, at en lang række fritids- og kulturelle tilbud blev omfattet af Røgfri generation. Dilemmaet er om man med Rusansvarlig Ungdom skal lade den samme procentsats (30%) gælde?

Det vil i praksis betyde, at man ikke kan drikke en øl til en fodboldkamp på Frederiksberg eller drikke et glas vin, når man er i teatret, ikke kan få en drink til maden, når man spiser på en af de mange caféer, der er tilknyttet nogle fritids- og kulturtilbud, og at frivillige ikke kan drikke alkohol ved afslutningen af afvikling af et arrangement. Dette kan også have store økonomiske konsekvenser, der kan munde ud i, at en café ikke kan løbe rundt.

Med Rusansvarlig Ungdom er spørgsmålet, om det er hensigtsmæssigt at skelne mellem kulturinstitutioner på den ene side og sports- og fritidsinstitutioner på den anden. Sondringen kunne være relevant, idet det kan få en særlig konsekvens for kulturinstitutioner, såfremt alkohol-og rusmiddelpolitikken implementeres fuldt ud på disse institutioner, grundet den i så fald manglende indtjening.

Dette dilemma gælder også, om initiativer skal omfatte f.eks. foreninger og klubber, der får kommunalt tilskud og arbejder (måske delvist) med børn og unge. Her har kommunen principielt beslutnings-kompetence, men det skal afvejes, i hvilken form den skal bruges. Som beskrevet i afsnit under ”Metode”, besluttede Kommunalbestyrelsen med Røgfri generation at lade røgfrihed være en nødvendig forudsætning for at oppebære kommunalt tilskud.

I forhold til udfordringerne som dette dilemma rejser vurderes det ikke at yderligere forbud vil have vigtige effekter og på den baggrund anbefaler forvaltningen, at såvel kulturinstitutioner som foreninger og klubber på sports- og fritidsområdet, der får kommunalt tilskud og arbejder (måske delvist) med børn og unge i denne omgang ikke omfattes af yderligere alkoholrestriktioner.

E. Fokus på kontrol/opfølgning med udgangspunkt i strukturelle (forbuds-)tiltag der mindsker synlighed af alkohol - eller fokus på alene motiverende adfærd

En almindelig antagelse er, at en regel først er implementeret, når den efterleves af hovedparten af befolkningen. Udfordringen er, at forbud alene ikke nødvendigvis fører til ændret adfærd. Adfærdsændringen forudsætter typisk, at forbuddet enten opleves meningsfuld, eller at borgeren frygter de repressalier, der er forbundet med en overtrædelse af forbuddet. Ydermere skal spørgsmålet om, hvordan der følges op drøftes. En for stram opfølgning kan tage fokus fra selve formålet, mens omvendt ingen opfølgning må forventes at fjerne troværdigheden i indsatsen.

På de arenaer hvor kommunen har myndighed, kan denne selv beslutte indførelse af retningslinjer vedr. alkohol. I praksis kan det være svært at håndhæve alkoholforbud ligesom det kan være svært at finde en konstruktiv sanktion over for den elev/unge, forælder/voksne eller medarbejder, der overtræder. Af de øvrige dilemmaer fremgår, at det måske er begrænset hvor mange yderligere ’forbud’ der er brug for i indsatsen, men det er i givet fald forvaltningens anbefaling, at hvis der etablers nye forbud eller der ønskes en stærkere opfølgning på eksisterende forbud, så er det hensigtsmæssigt at overveje en tydelig sanktionerings- og håndhævelsesprocedure.

F. Kommunal sfære contra borgernes frie ret

Kommunen har som nævnt oven for mulighed for at påvirke borgernes adfærd både via regler og via holdningsændringer. Spørgsmålet er i hvilket omfang, det er en kommunal opgave, at påvirke borgernes adfærd hen imod f.eks. en sundere livsstil og i hvor høj grad, det er den enkelte borgers eget ansvar. Dilemmaet er generelt, men er f.eks. knyttet til borgernes hjem, privatliv og i hvor høj grad, kommunen skal forsøge at påvirke borgere med hjemmeboende børn, til at mindske brug af alkohol og rusmidler.

Data fra den nationale sundhedsprofil viser, at 13 procent af de voksne på Frederiksberg, som bor sammen med børn, har risikable alkoholvaner. Det er desuden veldokumenteret, at forældre er rollemodeller for deres børn og unge i forhold til

alkoholforbrug, og at børn og unge af forældre med et stort alkoholforbrug drikker mere end børn og unge af forældre, der har et lavt til moderat alkoholforbrug (Bilag 1). Ligeledes tyder det på, at børn og unge, der får udskænket alkohol af deres forældre, har større risiko for at binge-drikke i ungdomsårene (Binge-drikke: At drikke fem eller flere genstande ved samme lejlighed), end de, der ikke får alkohol med hjemmefra.

Endelig, er det også veldokumenteret, at forældres holdninger til deres børns alkoholforbrug har afgørende betydning for, hvornår børn og unge begynder at drikke, og for hvor meget de drikker. Børn af forældre, der har klare holdninger til alkohol og ikke mener, at deres børn skal drikke meget, drikker mindre i ungdomsårene end børn af forældre, der ikke har klare holdninger (Bilag 1).

Dilemmaet er derfor, hvor meget der tilhører privatlivets fred og hvor meget kommunen kan og skal bevæge sig ind på familiens domæne. Det fremgår af Sundhedspolitikken, at 13 procent af de voksne på Frederiksberg, som bor sammen med børn, har risikable alkoholvaner. Der har under udvalgets drøftelser og i forbindelse med sag om målrettede penge der virker 2020 (den 17. august 2020, pkt. 41) været peget på indsatser rettet imod forældres egne alkoholvaner. Sådanne indsatser kan i så fald være:

- at fortsætte og eventuelt styrke sundhedsplejens systematiske spørgen ind til forældres alkoholindtag
- at øge fokus på forældres alkoholforbrug ifht. at være rollemodeller, ved SSPs forældremøder i 7. klasse samt ved forældre-elev arrangementer i 8. klasse
- at understøtte og videreformidle nationalt informationsmateriale, eksempelvis selvhjælpsmateriale

På Frederiksberg arbejdes der ud fra Sundhedsstyrelsens anbefalinger i Forebyggelsespakkerne om alkohol og stoffer. Sundhedsstyrelsens anbefalinger har til formål at understøtte kommunens alkohol- og rusmiddelforebyggelse. Eksempelvis forsøges der, ved forældre-elevarrangementer om unge og alkohol i 8. klasse, at få budskabet igennem til forældrene. Udfordringen er, at arrangementerne ikke er obligatoriske og at der derfor i gennemsnit, er en tredjedel af årgangen i kommunen, der ikke booker arrangementerne. Hvis arrangementerne var obligatoriske, også for forældrene, ville budskabet om betydningen af forældres holdning til alkohol sandsynligvis nå bredere ud. Dette er blot et blandt flere eksempler på indsatser.

En stor udfordring er dog, at flertallet (60%) af forældrene på Frederiksberg ikke følger Sundhedsstyrelsens anbefalinger, idet de tillader deres mindreårige børn at drikke alkohol (Udskolingsundersøgelse 2020, SFU den 26. oktober, pkt. 50). I arbejdet for en mere Rusansvarlig Ungdom skal der derfor sættes et fokus på at støtte og påvirke forældre generelt til at sætte rammer for brugen af rusmidler - hvis der skal rykkes på børn og unges adfærd.

Forvaltningen anbefaler, at der laves flerstrengede indsatser, der sætter ind på baggrund af den faglige viden, der foreligger og udvalgets foreløbige drøftelser. Primært ift. deres signifikante rolle og betydning for at sætte rammen om deres børns alkoholindtag, men også - som rollemodeller – for forældres eget alkoholforbrug.

Procesplan frem mod handleplan for Rusansvarlig Ungdom på Frederiksberg

Det foreslås, at sundheds- og forebyggelsesudvalget på baggrund af denne sag drøfter den faglige baggrund og dilemmaerne i det videre arbejde, og på den baggrund giver bemærkninger til sagen i form af protokollen fra udvalgsrådet og sender sagen i høring i de relevante fagudvalg (Undervisningsudvalget, Børneudvalget, By- og Miljøudvalget, Arbejdsmarkeds- og Uddannelsesudvalget, Kultur- og Fritidsudvalget, Socialudvalget) samt magistraten (som personaleudvalg).

Når relevante fagudvalg og magistraten som fagudvalg drøfter sagen den 9. november foreslås det, at hvert udvalg sender den i høring hos institutioner, evt. brugerbestyrelser, Formandsrådet, FiU, Fælleselevrådet og øvrige parter efter eget valg, dvs. målrettet hvor der i udvalgets ansvarsområder er fokus på børn og unge. Høringsgrundlaget vil være den foreliggende sag, men det kan også være relevant at målrette høringsprocessen efter behov i det enkelte udvalg og tilhørende forvaltningsområder, idet fokus i høringen kan være forskelligt alt efter målgrupper og høringsparter.

Med denne proces for selve handleplanen er det formålet at opbygge et fælles fundament på tværs af de politiske udvalg, tilknyttede institutioner, samt relevante råd, som en handleplan med konkrete indsatser efterfølgende kan basere sig på. På baggrund af de brede drøftelser samt høringssvar forelægges sundheds- og forebyggelsesudvalget i februar måned 2021 forslag til hvilke indsatser, der skal iværksættes som led i en handleplan 2021-2022 for Rusansvarlig Ungdom på Frederiksberg. Herefter udarbejder de enkelte dele af forvaltningen forslag til, hvordan de enkelte indsatser konkret skal udmøntes i de relevante fagudvalg.

Tids- og procesplan

26 oktober 2020	Sundheds- og forebyggelsesudvalget	Drøftelse af denne sag om Rusansvarlig Ungdom. Sagen sendes i høring i seks
-----------------	------------------------------------	---

fagudvalg og magistraten med temaer som nævnt ovenfor

9. november 2020	Relevante fagudvalg og magistraten	Drøftelse i udvalgene. • Udvalgene sender sagen i høring hos lokale parter og relevante råd. Høringen varer 5 uger. • Sagen sendes ligeledes til høring i Ungerådet/Ungeforum
14. december 2020	Høringsfrist	Høringsfrist for lokale parter og råd. På baggrund af høringen udarbejdes en Handleplan
8. februar 2021	Sundheds- og forebyggelsesudvalget	Drøfter Handleplan for Rusansvarlig Ungdom og sender handleplan i høring i fagudvalg
8. marts 2021	Relevante fagudvalg og magistraten	Drøfter Handleplan for Rusansvarlig Ungdom. • Udvalgene sender sagen i høring hos lokale parter og relevante råd. Høringen varer 5 uger. • Sagen sendes ligeledes til høring i Ungerådet/Ungeforum
12. april 2021	Høringsfrist	Høringsfrist for lokale parter og råd.
3. maj 2021	Sundheds- og forebyggelsesudvalget	Behandler Handleplan efter drøftelser i udvalg og indstiller til magistraten
10. maj 2021	Magistraten	Indstiller til kommunalbestyrelsen
17. maj 2021	Kommunalbestyrelsen	Beslutter i givet fald Handleplan for Rusansvarlig Ungdom

Med denne tidsplan vil det være muligt at igangsætte den lokale implementering i 2021 i form af konkrete indsatser og initiativer, som skal implementeres under de enkelte fagudvalg. Det vil her være det enkelte fagudvalg, der vil være tovholder. Det forventes at indsatsen er fuldt implementeret ultimo 2022.

På Sundheds- og forebyggelsesudvalgets foranledning gøres der status for implementeringen i 4. kvartal 2021.

Organisation i forvaltningen

Arbejdet vil forudsætte en særlig koordineret indsats på tværs af forvaltninger, og i forlængelse heraf er der etableret en tværgående netværksgruppe vedr. 'Rusansvarlig Ungdom' på tværs af områderne.

Økonomi

Sundhedsfremme og forebyggelse er typisk en indsats, der er koblet sammen med andre kerneopgaver og placeret ansvarsmæssigt i det respektive fagudvalg. Det må forventes, at implementering af konkrete indsatser indeholdt i en kommende handleplan vil være forbundet med udgifter. Disse konkrete indsatser forudsættes finansieret indenfor de enkelte udvalgs rammer.

Ved disponering af Sundheds- og Forebyggelsesudvalgets pulje på i alt 3,0 mio.kr. årligt blev det besluttet at disponere 600.000 kr. til tværgående understøttelse af indsatsen, herunder projektledelse, kommunikation, workshops, fællesmøder m.v. i 2021. Der vil muligvis blive behov for at overføre midler fra 2021 til 2022. Udvalget vil blive orienteret om ansøgning om overførsel i forbindelse med sag om status for implementeringen i 4. kvartal 2021.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Sundheds- og forebyggelsesudvalget den 26. oktober 2020

Arbejdsmarkeds- og Uddannelsesudvalget, By- og Miljøudvalget, Børneudvalget, Kultur- og Fritidsudvalget, Socialudvalget og Undervisningsudvalget den 9. november 2020

Magistrat (som fagudvalg) den 9. november 2020

Bilag

Bilag 1: Unges alkoholkultur – et bidrag til debatten. Vidensråd for forebyggelse

Punkt 49: Status på klamydia-indsatsen på Frederiksberg 2020

29.09.00-G01-72-20

Resume

Sundheds- og forebyggelsesudvalget godkendte den 4. marts 2019 (pkt. 14) at der i 2020 forelægges status for klamydiaindsatsen på Frederiksberg efter implementering af effektiviseringsforslag vedr. kampagner på forebyggelsesområdet. Den 10. august tog udvalget status på klamydiaindsatsen til efterretning og udsatte sagen efter drøftelse med henblik på justeringer. Med denne sag forelægges forvaltningens forslag til udmøntning af budgetaftale, samt forvaltningens anbefaling om at følge udviklingen i to år og herefter give status og endelig anbefaling primo 2021. Sagen forelægges til beslutning.

Beslutning

Sundheds- og forebyggelsesudvalget

1. godkendte, at de i budgetaftalen for 2021-2022 afsatte 0,2 mio. kr. i 2021 og 0,2 mio. kr. i 2022 udmøntes i et samarbejde med AIDS-Fondet og deres indsats Checkpoint, og
2. godkendte, at udviklingen i antal testede og positivraten følges i yderligere to år, og at en status og endelig anbefaling for klamydiaindsatsen gives i forlængelse af sag om forslag til prioriteringer på forebyggelsesområdet 2022.

Indstilling

Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedsområdet indstiller, at udvalget

1. godkender, at de i budgetaftalen for 2021-2022 afsatte 0,2 mio. kr. i 2021 og 0,2 mio. kr. i 2022 udmøntes i et samarbejde med AIDS-Fondet og deres indsats Checkpoint, og
2. godkender, at udviklingen i antal testede og positivraten følges i yderligere to år, og at en status og endelig anbefaling for klamydiaindsatsen gives i forlængelse af sag om forslag til prioriteringer på forebyggelsesområdet 2022.

Sagsfremstilling

Sagen har den 10. august 2020 (punkt 36) været forelagt sundheds- og forebyggelsesudvalget, hvor sagen blev udsat efter drøftelse med henblik på justeringer. Sagen har endvidere været forelagt Sundheds- og Forebyggelsesudvalget den 14. september, hvor udvalget godkendte, at sagen udsættes til behandling efter budgetvedtagelsen for 2021-2022.

Baggrund

Ved behandling af Frederiksberg Kommunes budget for 2019-2022 blev det vedtaget at: "Partierne er enige om at afvikle deltagelsen i en række nationale kampagner, prioritere indsatser, der virker lokalt (eksempelvis skal klamydiaindsatsen fortsat prioriteres højt)"(...). Af budgetaftalen fremgik det, at denne effektivisering på klamydiaindsatsen, skulle indhentes fra år 2021.

Af sag vedr. implementering af effektiviseringsforslag vedr. kampagner på forebyggelsesområdet (den 26. november 2018 pkt. 76), blev det besluttet, at klamydiakampagnen i uge 37, hvor Frederiksberg aktuelt sender brev målrettet de 16-24 årige i uge 37, allerede fra år 2019 ikke længere gennemføres. Dette for på forhånd at teste, hvorvidt det er fagligt anbefalelsesværdigt at gennemføre effektiviseringsforslaget på denne måde.

Sundheds- og forebyggelsesudvalget blev forelagt plan for den fortsatte klamydiaindsats på Frederiksberg efter implementeringen af effektiviseringsforslag til godkendelse den 4. februar 2019 (pkt. 9) og udsatte sagen efter drøftelse (den 4. marts 2019, pkt. 14).

Udvalget godkendte den 4. marts, at der gives status på indsatsen i 2020. Af sagen fremgik det at "evalueringen af dette tiltag i 2020 vil vise, hvorvidt det vurderes at være fagligt anbefalelsesværdigt at gennemføre effektiviseringsforslaget i sin nuværende form eller om der er behov for at genoverveje indsatsen"

I bilag 1 gives status for klamydiaindsatsen på Frederiksberg efter implementering af effektiviseringsforslag vedr. kampagner på forebyggelsesområdet.

Forvaltningens anbefaling

Det er for tidligt at give en endelig anbefaling vedr. hvorvidt det fagligt kan anbefales at fortsætte med ikke at sende brev til de unge. Dette skyldes, at der kun er data fra 2019, derfor vides ikke, hvordan udviklingen vil være. Det er imidlertid centralt, at positivraten fortsat ligger stabil. Selvom raten er stabil, er der som det fremgår af figur 2 (bilag 1), dog sket et fald i antallet af testede i 2019. Det er ikke muligt på baggrund af data at afdække, hvorvidt dette fald skyldes, at de unge er blevet bedre til at have sikker sex, eller om de ikke gør brug af tilbuddet. Det er heller ikke muligt at vurdere, hvorvidt dette fald i antal testede skyldes den reducerede informationsindsats via e-boks i 2019, eller om der er tale om andre årsager. Som det fremgår af figur 1 (bilag 1) lader det dog generelt til at være en begrænset del af de unge, som har ladet sig teste på baggrund af at have modtaget besked om tilbuddet i e-boks.

Det er vigtigt både at følge antallet af test og positivraten i 2020. Positivraten er et udtryk for om Frederiksberg kommune får fat i de "rigtige" unge til at lade sig teste. Det er ikke et mål i sig selv, at der er mange, der lader sig teste. Det er vigtigt at få fat i de unge, der har haft ubeskyttet sex og som dermed er i risiko for at få klamydia.

For at sikre rekruttering af unge, der har haft ubeskyttet sex, til klamydiahjemmetest arbejder forvaltningen med en række tiltag i efteråret 2020. Tiltagene skal sikre, at unge og professionelle voksne i udskolingen og på ungdomsuddanner på Frederiksberg har kendskab til tilbuddet.

I efteråret målrettes kommunikationen til studievejledere med henblik på at fremme kendskab til klamydiahjemmetest. Målet er, at studievejledere kan rådgive og henvise unge til testen, hvis de unge har haft ubeskyttet sex. Kommunikationen koordineres med offentliggørelsen af de nationale klamydiatal i sept./okt. 2020 og lægges op ad juleferien. Data viser, at flere unge benytter klamydiahjemmetest efter ferier.

Ungdomsuddannelserne opfordres til at deltage i Uge Sex kampagnen fra Sex & Samfund. De modtager sammen med bosteder for unge kondomer mhp. at mindske ubeskyttet sex samt plakater om klamydiahjemmetest til ophængning på toiletter.

Samtaler om sundhed, der er et tilbud på ungdomsuddannelserne, giver også mulighed for at tale med eleverne om seksuel sundhed, såfremt det er et tema for de unge.

Der er indgået et samarbejde med Sex & Samfund om en oplysningsindsats for sikker sex, der lanceres i september 2020. Samarbejdet gør det muligt at tilbyde elevråd på ungdomsuddannelserne en materialekasse. Formålet med materialekassen er, at elevrådet afholder en fredagscafe eller fællessamling om sikker sex, hvor de unge blandt andet får kendskab til klamydiahjemmetest. Med tiltagene fremmes kendskab til testen både hos pædagogisk personale og de unge.

I budgetaftale indgået imellem det Konservative Folkeparti, Venstre, SF, Alternativet og Liberal Alliance for Frederiksberg Kommune 2021 – 2022 fremgår det, at "Partierne er enige om, at klamydiainsatsen skal prioriteres endnu højere og afsætter derfor 0,2 mio. kr. i 2021 og 2022 med henblik på at intensivere indsatsen".

Forvaltningen anbefaler, at budgettet udmøntes i et samarbejde med AIDS-Fondet og deres indsats Checkpoint. Checkpoint tilbyder anonyme klamydiatests til unge mellem 15-29 år uanset køn og kønsidentitet foruden at rådgive om seksualitet, hiv og andre seksysygdomme. Med Checkpoints kombination af test og rådgivning styrkes det forebyggende arbejde i forhold til unge og seksuel sundhed ligesom den eksisterende indsats om Klamydiahjemmetest suppleres. Samarbejdet baserer sig på, at Checkpoint etableres lokalt og tilgængeligt på Frederiksberg.

Forvaltningen foreslår, at udviklingen i antal testede og positivraten fra Klamydiahjemmetest følges i yderligere to år. Der følges op på tiltagene i 2022 og gøres status på, hvor mange der har benyttet sig af tilbuddene. Herefter gives en status og endelig anbefaling, herunder om det vurderes hensigtsmæssigt at udsende brev i e-boks eller om der er behov for anden form for informationsindsats, i forbindelse med sagen forslag til prioriteringer på forebyggelsesområdet 2022 (primo 2022), hvor der også følges op på samarbejdet med AIDS-Fondet om Checkpoint.

Økonomi

Sagen har ingen bevillingsmæssige konsekvenser.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Sundheds- og forebyggelsesudvalget den 10. august, den 14. september og den 26. oktober 2020.

Historik

Indstilling 10. august 2020, pkt. 36:

Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedsområdet indstiller, at udvalget

1. tager status til efterretning og
2. godkender, at udviklingen i antal testede og positivraten følges i yderligere et år og at en status og endelig anbefaling for klamydiaindsatsen gives i forlængelse af forslag til prioriteringer på forebyggelsesområdet 2021.

Beslutning fra Sundheds- og Forebyggelsesudvalget, 10. august 2020, pkt. 36:

Sundheds- og forebyggelsesudvalget

1. tog status til efterretning og
2. udsatte sagen efter drøftelse.

Indstilling 14. september 2020, pkt. 46:

Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedsområdet indstiller, at udvalget godkender, at sagen udsættes til behandling efter budgetvedtagelsen for 2021-2022.

Beslutning fra Sundheds- og Forebyggelsesudvalget, 14. september 2020, pkt. 46:

Sundheds- og forebyggelsesudvalget godkendte, at sagen udsættes til behandling efter budgetvedtagelsen for 2021-2022.

Bilag

Bilag 1 Status på Klamydia indsatsen på Frederiksberg 2020

Punkt 50: Udskolingsundersøgelse 2019/20

29.09.04-G01-1-20

Resume

Resultaterne af udskolingsundersøgelsen for skoleåret 2019/20, som gennemføres af børne- og ungelægen i 9. klasse, præsenteres i denne sag. Gennemførelsesprocenten er faldet fra 94 procent sidste år til 87 procent i år. Faldet i gennemførelsesprocenten skyldes bl.a. at nedlukningen af skolerne i foråret 2020 på grund af Covid-19 gjorde det umuligt at gennemføre udskolingsundersøgelsen på Nylandsvejens skole, Prins Henriks skole og Jacobskolen. Derudover har kun ca. halvdelen af eleverne på Frederik Barfodsskole og Kaptajn Johnsens Skole nået at deltage i udskolingsundersøgelsen på grund af nedlukningen. I alt har 642 unge deltaget i udskolingsundersøgelsen. De unge i 9. klasse på Frederiksberg trives overordnet godt. Der er fortsat behov for fokus på ensomme og isolerede unge, de unges rygning og indtagelse af alkohol. Den nationale Sundhedsprofil 2017 og Sundhedsprofil fra Region Hovedstaden 2017 viser samme tendens.

Beslutning

Sundheds- og forebyggelsesudvalget tog udskolingsundersøgelse 2019/20 til efterretning.

Indstilling

Børne- og Ungeområdet indstiller, at udvalget tager udskolingsundersøgelse 2019/20 til efterretning.

Sagsfremstilling

Børne- og ungelægen gennemfører i henhold til bekendtgørelse 1344 af 3. december 2010 § 9 stk. 2 en udskolingsundersøgelse i 9. klasse. Udskolingsundersøgelsen har til formål at give en samlet vurdering af den unges helbred og sundhed, umiddelbart inden den unge forlader skolen. Desuden har udskolingsundersøgelsen til formål at drøfte risikoadfærd med den unge under hensyntagen til sundhedspædagogiske overvejelser. Udskolingsundersøgelsen er som udgangspunkt en individuel samtale. Forud for samtalen mellem de unge og børne- og ungelægen opfordres den unge til at udfylde et spørgeskema på BørnUngeLiv.dk som danner grundlag for samtalen.

Metode

Udskolingsundersøgelsen omfatter kommunens 9 folkeskoler med 9. klasser samt de fem privatskoler på Frederiksberg med 9. klasse. Dog har nedlukningen af skolerne i foråret 2020 på grund af Covid-19 betydet, at det ikke har været muligt at gennemføre udskolingsundersøgelsen på Nylandsvejens skole, Prins Henriks skole og Jacobskolen. Derudover har kun ca. halvdelen af eleverne på Frederik Barfodsskole og Kaptajn Johnsens Skole nået at deltage i udskolingsundersøgelsen på grund af nedlukningen.

I alt 642 elever i 9. klasse har taget imod tilbuddet om udskolingsundersøgelsen. Klasselisterne omfatter i alt 845 elever på kommunens skoler og på de fem privatskoler på Frederiksberg, i alt 642 elever svarende til en gennemførelsesprocent på 87 procent, et fald på 7 procentpoint fra 2018/19. Faldet skyldes særligt, at børne- og ungelægen ikke havde mulighed for at gennemføre udskolingsundersøgelsen på en række skoler på grund af Covid-19. Derudover viste der sig også et andet problem, som har haft betydning for gennemførelsesprocenten. Der blev i starten af skoleåret lavet nye samtykkeerklæringer. Elever under 15 år skal have en underskrevet samtykkeerklæring fra forældrene for at kunne deltage i udskolingsundersøgelsen. Særligt for de skoler, hvor udskolingsundersøgelsen blev gennemført i starten af skoleåret viste det sig svært at få indhentet samtykkeerklæringerne, hvilket betød, at eleverne ikke kunne deltage i undersøgelsen. Et tredje problem med dette års udskolingsundersøgelse har været, at BørnUngeLiv, som indsamler og behandler vores data, har haft problemer med databehandlingen i år. Det betyder, at det ikke er muligt at trække sammenlignede rapporter på tværs af to skoleår. Derfor er der i dette års udskolingsrapport to figurer under hvert spørgsmål, som viser henholdsvis besvarelsen fra de seneste to år og dette års besvarelse.

Resultater

Nedenfor sammenfattes resultaterne af udskolingsundersøgelsen 2019/20 og relevante tiltag.

Spørgsmål	Udskolingsundersøgelse 2017/18	Udskolingsundersøgelse 2018/19	Udskolingsundersøgelse 2019/20	Udvikling over 3 år, 2017/18 til 2019/20 (procentpoint)	Udvikling over 1 år, 2018/19 til 2019/20 (procentpoint)
Andel der har det rigtig godt eller rimelig godt i skolen	93	94	95	+2	+1
Andel der har det rigtig godt	97	95	97	0	+2

eller
rimelig
godt
derhjemme

Andel der ikke har pjækket fra skole indenfor den sidste måned	62	78	80	+18	+2
Andel der somme tider, tit eller meget tit føler sig ensomme	28	32	33	+5	+1
Andel elever der har oplevet noget alvorligt i deres liv indenfor det seneste år	26	30	29	+3	-1
Andel der har fået HPV vaccine	73	80	80	+7	0
Andel der vurderer deres form som rigtig god, god eller nogenlunde	86	89	89	+3	0
Andel der dyrker fitness eller går til en aktivitet i en forening mere end to til fem gange om ugen	46	46	52	+6	+6
Andel der spiser morgenmad hver morgen	59	67	60	+1	-7
Andel der sjældent eller aldrig spiser frokost på en skoledag	-	2,2	2,0	-0,2	-0,2

Andel der ikke ryger cigaretter	62	71	73	+11	+2
Andel der ryger cigaretter hver dag, hver uge eller sjældnere end hver uge	16	8	7	-9	-1
Andel der må ryge for deres forældre	8	3,4	2,7	-5,3	-1,7
Andel der aldrig drikker noget som indeholder alkohol	23	23	23	0	0
Andel der aldrig har prøvet at være fulde	30	33	31	+1	-2
Andel der må drikke for deres forældre	-	58	60	+2	+2
Andel der har prøvet at ryge hash, marihuana, pot eller skunk	16	10	10	-6	0
Andel der har prøvet at tage lattergas sammen med venner, til fest eller alene	-	-	2	Nyt spørgsmål i 2019/20	Nyt spørgsmål i 2019/20
Andel der er blevet mobbet 1-2 gange i løbet af de sidste 2 måneder	-	-	3	Nyt spørgsmål i 2019/20	Nyt spørgsmål i 2019/20
Andel der har modtaget grimme beskeder på sms, e-mail	-	-	12	Nyt spørgsmål i 2019/20	Nyt spørgsmål i 2019/20

Indsatser:

Det er, som nævnt, ikke muligt i år at sammenligne Frederiksberg Kommunes tal med et landsdækkende tal. Fra tidligere år er der viden om, at unges forbrug af alkohol og cigaretter er højere på Frederiksberg end i resten af landet. Derudover er der i disse år stort fokus på børn og unges mentale helbred. Nedenfor gennemgås kort nogle af de initiativer, der er iværksat i Frederiksberg Kommune for at imødegå de unges udfordringer på disse områder.

Rygning:

Børne- og ungelægen spørger alle elever i 9. klasse om rygning i forbindelse med udskolingsundersøgelsen. Der spørges til, om den unge om ryger – hvor tit og hvor meget både ved samtalen med børne- og ungelægen og i det anonyme spørgeskema. Børne- og ungelægen tager en snak med de unge, som ved samtalen fortæller de ryger. De bliver spurgt til, hvorfor de ryger, får viden om skadevirkningerne ved rygning og de tilbydes rygestop. Hjælp til rygestop sker via app'en X-hale (kræftens bekæmpelse og sundhedsstyrelsen) og individuelle samtaler hos børne- og ungelægen.

Derudover er der også i Tandplejen fokus på brugen og skadevirkningerne af snus og tobak, når der foretages klasseundervisning på 7. og 9. klassetrin. Tandplejen taler med den enkelte unge om snus og tobak i forbindelse med individuelle undersøgelses- og behandlingsforløb.

Endvidere gennemføres der på 7. klassetrin et forældremøde om ungdomsliv, herunder rygning, alkohol og fester. Der i regi af SSP nedsat en arbejdsgruppe, der skal vurdere og komme med forslag til eventuelle justeringer af de eksisterende forebyggende tilbud om undervisning og forældreinddragelse i lyset af ny viden og anbefalinger.

Alkohol

I forhold til at oplyse om alkohol, sættes der ind på 7. og 8. klassetrin.

I 7. klasse afholder SSP obligatoriske forældremøder om ungdomsliv, rygning, alkohol og fester, hvor der er dialog om, hvorfor de unge drikker, om konsekvenserne af en tidlig alkoholdebut, og om hvilken rolle klassens forældre kan spille. Det anbefales, at mødet følges op i 8.klasse med et forældre-elev arrangement om unge og alkohol.

På 8. klassetrin har klassen mulighed for at få et forældre-elev arrangement om unge og alkohol, hvor udgangspunktet er, at forældre og deres børn øver sig i at tale om rammer for alkohol for at udskyde debut og mindske alkoholbrug. Hovedbudskabet til forældrene er TAG STILLING – TAL SAMMEN – LAV AFTALER, fordi unge der har aftaler om alkohol, med deres forældre, drikker mindre.

Derudover drøftede Sundheds- og Forebyggelsesudvalget på et temamøde den 15. juni 2020 om Sund Ungekultur på Frederiksberg, de overordnede ønsker til en Rusansvarlig Ungdom 2021. Der er efterfølgende på møde i Sundheds- og Forebyggelsesudvalgets møde den 17. august (punkt. 37) disponeret 600.000 kr. til arbejdet med implementering af Rusansvarlig Ungdom på Frederiksberg. Denne sag forelægges udvalget den 26. oktober 2020 (pkt X).

Mental sundhed, ensomhed og selvskade

Der er en stigning i andelen af unge, der tit eller meget tit føler sig ensomme i dette års udskolingsundersøgelse i forhold til tidligere års undersøgelser.

Derudover er der for første gang i år indført spørgsmål om, hvorvidt den unge med vilje har skadet sig selv ved at skære, brænde, bide eller slå sig selv. Antallet af unge, der med vilje har skadet sig selv er lavere i Frederiksberg end på landsplan.

Børn og unges mentale trivsel er et område, hvor der er igangsat flere tiltag for at opspore og tilbyde målrettede indsatser overfor børn og unge med dårlig mental sundhed.

Indenfor Rammerne af satspuljeprojektet STIME er der bl.a. igangsat sporene "Når svære følelser fører til selvskade" (målrettet børn og unge i alderen 13-17 år) og "Når bekymring og tristhed fylder for meget" (målrettet børn og unge i alderen 6-17 år).

Derudover arbejdes der tværfagligt med en tidligere og mere forebyggende indsats på området. I august 2020 blev der udsendt et brev i e-boks til alle borgere på Frederiksberg i alderen imellem 15 og 25 år med oplysning om de muligheder, der er på Frederiksberg, for at få anonym rådgivning, hvis man har brug for nogen at tale med om problemer. Der findes to åbne rådgivningstilbud, Ventilen og Headspace samt Fællesrådgivningens Åbne Anonyme Rådgivning.

På Børne- og Ungeområdet arbejdes der også med børn og unges sundhed i forbindelse med de indsatser, der er besluttet i handleplanerne for 2020 for Sundhedspolitik 2019-2022. Her udvælges hvert år en række indsatsområder, som skal medvirke til at opfylde målene i Sundhedspolitik 2019-2022. I 2020 arbejdes der særligt med indsatser i forhold til rygning, forebyggelse af overvægt, at flere skal være fysisk aktive og mental trivsel.

Økonomi

Ingen

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Undervisningsudvalget, Sundheds- og Forebyggelsesudvalget

Bilag

Udskolingsundersøgelse 2019/20

Punkt 51: Indskolingsundersøgelse 2019/20

29.09.04-P05-1-20

Resume

Resultaterne af indskolingsundersøgelsen for skoleårets 2019/20 som gennemføres af Sundhedsplejen i 0. klasse præsenteres i denne sag. Børnene i 0. klasse trives og har helt overvejende et godt helbred, med sunde søvn og kostvaner.

Beslutning

Sundheds- og forebyggelsesudvalget tog Indskolingsundersøgelse 2019/20 til efterretning.

Indstilling

Børne- og Ungeområdet indstiller, at udvalget tager Indskolingsundersøgelse 2019/20 til efterretning.

Sagsfremstilling

Sundhedsplejen gennemfører i henhold til bekendtgørelse 1344 af 3. december 2010 om forebyggende sundhedsydelser for børn og unge, § 9 stk. 2 en indskolingsundersøgelse i 0.klasse. Indskolingsundersøgelsen har til formål at vurdere barnets helbred, trivsel og sundhedsmæssige skoleparathed, samt at vejlede om sundhedsrelaterede emner i forbindelse med skolestart. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at undersøgelsen foretages sammen med barnets forældre.

Metode

Indskolingsundersøgelsen omfatter kommunens 10 folkeskoler (inkl. Skolen ved Nordens Plads) og de seks statsanerkendte privatskoler som ligger i Frederiksberg Kommune. Dataindsamling sker i BørnUngeLiv.dk. Sammen med invitation til samtalen udsendes et link til et elektronisk spørgeskema, som forældre og børn udfylder inden samtalen. Hvis spørgeskemaerne ikke er udfyldt, når forældre og barn møder frem til samtalen, gennemføres indskolingssamtalen og de opfordres til at gå hjem og udfylde spørgeskemaerne.

Sundhedsplejen har gennemført 591 indskolingssamtaler. Heraf har 378 forældre udfyldt skemaet. Klasselisterne omfatter i alt 915 elever i kommunens skoler og på de private grundskoler. Det giver en svarprocent på 41 procent sammenholdt med 88 procent i 2018/19. Det store fald i svarprocenten kan bl.a. skyldes, at der har været udfordringer med den elektroniske kommunikation i forbindelse med AULA. Når man har åbnet en besked i Aula, kan den være svær at finde igen, hvilket har betydet, at en del af forældrene ikke har fået udfyldt spørgeskemaet i år. Fremadrettet vil der være opmærksomhed på dette problem, så det ikke gentager sig. En anden grund til at svarprocenten er lavere i dette års indskolingsundersøgelse er, at skolesundhedsplejen blev lukket ned på grund af Covid-19. Det betyder, at der er 7½ klasser, som ikke er blevet set af sundhedsplejersken, svarende til omkring 19 % af alle eleverne i 0.klasse. Sundhedsplejen skal gennemføre en undersøgelse af børnene i indskoling i to på hinanden følgende år. Det betyder, at de børn i 0. klasse, som ikke blev set i dette års indskolingsundersøgelse, vil blive set af sundhedsplejersken på 1. klassetrin. Derudover ses børnene igen af sundhedsplejersken på 4. klassetrin, på 7. klassetrin og på 9. klassetrin i forbindelse med udskolingsundersøgelsen.

BørnUngeLiv.dk giver mulighed for at sammenligne data fra Frederiksberg Kommune med 12.009 besvarelser fra forældre på landsplan. Men i år har BørnUngeLiv, som behandler data, haft udfordringer med databehandling. Det betyder, at det ikke er muligt at trække sammenlignelige data mellem dette år og sidste år samt at data på landsplan er angivet som værende ikke repræsentative i rapporten.

Resultater

I nedenstående tabel sammenfattes resultaterne af indskolingsundersøgelsen 2019/20 og eventuelle forslag til tiltag beskrives. I år har der været så få kommuner, der har anvendt spørgeskemaet fra BørnUngeLiv, at det ikke giver mening at sammenligne Frederiksberg Kommune med resten af landet.

Spørgsmål	Svarets oprindelse B= Børn F= Forældre S=sundhedsplejen	Indskolingsundersøgelse 2017/18	Indskolingsundersøgelse 2018/19	Indskolingsundersøgelse 2019/20	Udvikling over 3 år, 2017/18 til 2019/20 (procentpoint)	Udvikling over 1 år, 2018/19 til 2019/20 (procentpoint)
Andel der har det rigtig godt eller godt	B	99	99	99	0	0
Andel der bor sammen med begge forældre	F	79	77	84	+5	+7
Andel som altid er glad for at gå i skole	B	65	64	66	+1	+2
Andel der altid er glade for at gå i fritidsordning	B	74	82	79	+5	-3
Er der sygdomme eller andre forhold i familien som har betydning for dit barns sundhed og trivsel (fx. psykisk sygdom, dødsfald, skilsmisse, alkoholproblemer eller andet)	F	13	14	14	+1	0
Andel der har fået alle sine børnevaccinationer	F	94	94	94	0	0
Andel der får tilstrækkeligt med søvn (lagt i seng før 20:30)	F	97	97	98	+1	+1
Andel der spiser morgenmad hver dag	B	95	98	98	+3	0
Andel som er normalvægtige	S	89,6	90,7	89,2	-0,4	-1,5
Andel som er overvægtige	S	-	8,2	9,3	+1,1	+1,1
Andel der går til sport efter skoletid	F	69	67	69	0	+2
Andel der svarer, at de har lyst til at bruge skolens toiletter (ja eller nogen gange)	B	89	90	83	-6	-7
Andel der er udsat for passiv rygning	F	-	3,1	2	-1,1	-1,1
Andel der aldrig eller næsten aldrig er sammen med voksne som er påvirket af alkohol eller andre rusmidler	F	94	98	97	+3	-1

Indskolingsundersøgelsen 2019/20 viser generelt små udsving i forhold til indskolingsundersøgelsen 2018/19. Generelt trives børnene i 0. klasse og de har overvejende et godt helbred og gode søvnvaner. Der er ikke identificeret udviklingstendenser, der påkalder særlige indsatser. Der er dog fortsat behov for at sætte ind med en indsats i forhold til overvægt og i forhold til de 14 procent af børnene, som tilkendegiver, at alvorlige hændelser i deres nærmeste familie har påvirket deres trivsel.

Andelen af børn som er glade for at gå i skole ligger nogenlunde stabilt med en lille stigning over de seneste tre indskolingsundersøgelser. Skolerne arbejder løbende med trivsel og udviklingen følges løbende i de årlige nationale trivselsmålinger. Den næste nationale trivselsmåling på skoleområdet forventes at blive forelagt i efteråret 2020.

Andelen af børn, hvis sundhed og trivsel som er påvirket af sygdomme eller andre forhold i familien (fx psykisk sygdom, dødsfald, skilsmisse, alkoholproblemer eller andet) ligger stabilt omkring 14 procent. På skolerne blev der i 2016/17 udannet en række sorggruppeledere, og Fællesrådgivningen holdt i 2018 et opfølgingskursus til sorggruppelederuddannelsen i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse. I daginstitutionerne er der ansat en livspilot/sorgpilot, der er uddannet til at gå i dialog med de voksne omkring barnet om håndtering af barnets reaktioner. Livspiloten/sorgpiloten står til rådighed på tværs af daginstitutionerne og de pædagogiske ressourcekonsulenter har mulighed for at bevilge vikardækning til livspilotens hjeminstitution ved længerevarende forløb (Undervisningsudvalgets møde 29. april 2019, sag 87).

Tilslutningen til det nationale vaccinationsprogram er uændret i indskolingsundersøgelsen. I 2019 og 2020 har Sundhedstjenesten styrket informationen om børnevaccinationsprogrammet og Sundhedsplejen får med bekendtgørelse 1286 af 2. november 2018 om sundhedslovens § 157a digital adgang til Det Danske Vaccinationsregister (DDV) således at dialogen og sundhedsplejens rådgivning kan ske ud fra de faktiske registrerede vaccinationsoplysninger.

Med Frederiksberg Kommunes Sundhedspolitik og de årlige handlingsplaner, er der fastlagt strategier for arbejdet med KRAM-faktorerne (Kost, Rygning, Alkohol og Motion). Det ser dog ud til, med indskolingsundersøgelsen 2019/20, at indsatsen på nogle af disse områder er på vej i den forkerte retning. Der er dog tale om små ændringer i forhold til sidste års undersøgelse.

Andelen af børn der spiser morgenmad hver dag er konstant. Fra mandag den 2. september 2019 (skoleåret 2019/20) har eleverne tilbud om et sundt frokostmåltid.

Andelen af normalvægtige er faldet lidt i dette års indskolingsundersøgelse fra 90,7 procent til 89,2 procent, mens andelen af overvægtige stiger fra 8,2 procent til 9,3 procent. Hvis der ved indskolingssamtalen konstateres, at der er behov for, at der arbejdes med kostvaner i familien, tilbydes et samtaleforløb omkring overvægt. Der er i øjeblikket 85 børn og unge i alderen 6-18 år tilknyttet dette tilbud.

Andelen, der dyrker motion efter skoletid ligger på et stabilt niveau på 69 procent. Derudover går 19 procent af børnene til noget andet end sport, fx spejder eller musik.

Andelen af børnene, der svarer, at ikke har lyst til at bruge skolens toiletter er steget fra 9 procent i sidste års indskolingsundersøgelse til 17 procent i dette års indskolingsundersøgelse. Sundhedsplejen peger på, at det er en bekymrende udvikling, idet forskning peger på, at det er en klar sammenhæng mellem forstoppelse og urininkontinens og dårlige toiletter. Det vil derfor blive drøftet med kommunens rengøringsleverandør, om der inden for budgettet skal gennemføres tiltag, som giver toiletter, der er mere indbydende. Samme drøftelse tages med skolelederne. Forvaltningen vender tilbage til udvalget efter denne drøftelse.

Andelen, der er udsat for passiv rygning er faldet med 1,1 procentpoint i forhold til sidste års indskolingsundersøgelse. Region Hovedstadens Sundhedsprofil 2017 viser, at andelen af hjem med børn hvor der ryges (1,5 procent) er signifikant mindre på Frederiksberg end gennemsnittet for kommuner i regionen (4,5 procent). Kommunalbestyrelsen tiltrådte den 13. maj 2019 (Sag 140) en handleplan for Røgfri generation, som indebærer at medarbejdere i daginstitutioner, folkeskoler og andre institutioner, hvor der færdes børn, bliver omfattet af røgfri arbejdsdag. Samtidig er der indført røgfri skoledag, så elever i Folkeskolen ikke må ryge i skoletiden. Målet er en røgfri generation. Indsatserne vil forventeligt på sigt have effekt på andelen af børn der udsættes for passiv rygning.

Indskolingsundersøgelsen viser, at der er et fald i andelen, som aldrig eller næsten aldrig er sammen med voksne som er påvirket af alkohol eller andre rusmidler. Der er et fald på 1 procentpoint i dette års indskolingsundersøgelse set i forhold til indskolingsundersøgelsen 2018/19. Hvis der opstår en formodning om, at børn bor i familier med alkoholproblemer skal sundhedspersoner tage initiativ til en samtale med barnets forældre.

På Børne- og Ungeområdet arbejdes der også med børn og unges sundhed i forbindelse med de indsatser, der er besluttet i handleplanerne for 2020 for Sundhedspolitik 2019-2022. Her udvælges hvert år en række indsatsområder, som skal medvirke til at opfylde målene i Sundhedspolitik 2019-2022. I 2020 arbejdes der særligt med indsatser i forhold til tilslutning til børne-vaccinationsprogrammet, at færre børn udsættes for passiv rygning, tidlige forebyggelse af overvægt og at flere skal være fysisk aktive.

Økonomi

Ingen

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Sundheds- og Forebyggelsesudvalget, børneudvalget, undervisningsudvalget

Bilag

Indskolingsundersøgelse 2019/20